

TÁC ĐỘNG CỦA THAM NHŨNG VÀ CHẤT LƯỢNG THỂ CHẾ ĐẾN TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ

PHẠM THANH TRUYỀN

Cải cách chất lượng thể chế, kiểm soát tham nhũng đang là một trong những vấn đề được quan tâm cho mục tiêu phát triển tại các quốc gia, trong đó có các nước thuộc khu vực ASEAN. Các nghiên cứu đánh giá tác động của tham nhũng và chất lượng thể chế đến tăng trưởng kinh tế đã thu hút sự quan tâm lớn trong giới học thuật và những chuyên gia nghiên cứu chính sách. Nghiên cứu thực hiện nhằm xem xét tác động của tham nhũng và chất lượng thể chế đến tăng trưởng kinh tế tại các quốc gia ASEAN. Kết quả cho thấy, tham nhũng có tác động tiêu cực đến tăng trưởng, tuy nhiên thể chế lại có tác động tích cực, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế tại các quốc gia.

Từ khóa: Tăng trưởng kinh tế, thể chế, tham nhũng

IMPACT OF CORRUPTION AND INSTITUTIONAL QUALITY ON THE ECONOMIC GROWTH

Pham Thanh Truyen

Reforming institutional quality and controlling corruption are key issues for development in many countries, including those in the ASEAN region. Studies evaluating the impact of corruption and institutional quality on economic growth have garnered significant attention from academics and policy experts. This research examines the effects of corruption and institutional quality on economic growth in ASEAN countries. The results show that corruption has a negative impact on growth, while strong institutions have a positive effect, promoting economic growth in these countries.

Keywords: Economic growth, institutions, corruption

Ngày nhận bài: 7/8/2024

Ngày hoàn thiện biên tập: 14/8/2024

Ngày duyệt đăng: 21/8/2024

Tổng quan nghiên cứu

Acemoglu và Verdier (2000) khẳng định, tham nhũng là sản phẩm phụ của quá trình can thiệp của chính phủ. Tại một số quốc gia có khu vực công bị lạm quyền, hành vi bị lạm dụng khi các đại diện tư nhân chủ động đưa hối lộ để phá vỡ các chính sách công và quy trình công vì các lợi thế cạnh tranh cũng như lợi nhuận. Theo Beekman và cộng sự, (2013), Jain (2001) tham nhũng là việc sử dụng những đặc quyền của khu vực công để mưu lợi cá nhân.

Trong những thập kỷ qua, đã có nhiều công trình nghiên cứu về tác động của tham nhũng, thể chế đến tăng trưởng kinh tế, tuy nhiên kết quả thực nghiệm của các nghiên cứu này vẫn còn nhiều tranh cãi theo hai hướng: tác động tích cực hoặc tiêu cực của tham nhũng lên tăng trưởng. Tham nhũng có thể được tìm thấy trong một số lĩnh vực như trong khu vực công, khu vực tư nhân và trong quan hệ công-tư. Hai lý thuyết mô tả mối quan hệ giữa tham nhũng và tăng trưởng kinh tế là: “đánh bóng bánh xe - sand the wheels” and “bôi trơn bánh xe - grease the wheels”. Theo lý thuyết thứ nhất, tham nhũng có thể tác động tiêu cực đến tăng trưởng kinh tế. Rose-Ackerman (1978) cho rằng việc giảm tham nhũng ở những khu vực có điều kiện kinh tế thuận lợi là rất khó. Theo Shleifer và Vishny (Cites1993), tham nhũng là yếu tố cản trở tăng trưởng kinh tế. Mặt khác, theo lý thuyết “bôi trơn bánh xe”, tham nhũng có thể tác động tích cực đến tăng trưởng kinh tế. Summers (1977) thừa nhận rằng tham nhũng ảnh hưởng tích cực đến tăng trưởng kinh tế vì nó khuyến khích các quan chức chính phủ tham nhũng làm việc hiệu quả hơn.

Như vậy, tác động của tham nhũng, chất lượng thể chế đến tăng trưởng kinh tế chưa có sự thống nhất, do đó mục đích của nghiên cứu này nhằm làm rõ tác động tham nhũng và chất lượng thể chế đến tăng trưởng kinh tế tại các quốc gia ASEAN.

Tác động tiêu cực của tham nhũng và chất lượng thể chế đến tăng trưởng kinh tế

Một số nghiên cứu thực nghiệm ủng hộ giả

thuyết tham nhũng gây cản trở cho tăng trưởng. Theo kết quả nghiên cứu của Venard (2013) ở 120 nước, cả tham nhũng và chất lượng thể chế có tác động tiêu cực đến phát triển kinh tế. Tương tự, Tarek và Ahmed (2013) cũng xem xét sự tác động của tham nhũng đến tăng trưởng của 30 quốc gia đang phát triển từ năm 1998-2011 cho thấy, tham nhũng tác động bất lợi đến hoạt động kinh tế và mức độ tham nhũng sẽ nghiêm trọng hơn ở các nước có mức thu nhập thấp, kinh tế ít hòa nhập vào nền kinh tế toàn cầu. Tuy nhiên, tham nhũng trở nên nghiêm trọng hơn ở các nước đang phát triển bởi một hệ thống luật pháp yếu kém và mức thu nhập thấp của giới công chức. Gründlern và cộng sự (2019) nghiên cứu 175 quốc gia (giai đoạn 2012-2018). Kết quả cho thấy, tham nhũng có mối quan hệ tiêu cực với tăng trưởng kinh tế. GDP thực tế bình quân đầu người giảm khoảng 17% trong dài hạn khi CPI đảo ngược tăng một độ lệch chuẩn. Tác động này đặc biệt rõ rệt ở các chế độ chuyên chế và các quốc gia có hiệu quả chính phủ và pháp quyền thấp. Ngoài ra, nghiên cứu chỉ ra khi tham nhũng thấp thúc đẩy tăng trưởng kinh tế với điều kiện thể chế quốc gia tốt.

Tác động tích cực của tham nhũng và chất lượng thể chế đến tăng trưởng kinh tế

Ngược lại với quan điểm trên, một số nghiên cứu cho thấy tham nhũng có thể đóng vai trò tích cực đến tăng trưởng kinh tế. Méon và Sekkat (2005) cho rằng, ảnh hưởng của tham nhũng đến tăng trưởng tùy thuộc vào môi trường thể chế. Cụ thể, tác động của tham nhũng đối với tăng trưởng là dương tại các quốc gia có thể chế chính trị hoặc chính sách thiếu hiệu quả và tiêu cực. Tương tự, nghiên cứu Spyromitros và Panagiotidis (2022) tại 83 quốc gia các khu vực khác nhau, các mức độ tham nhũng

khác nhau tác động đến tăng trưởng kinh tế ở các khu vực khác nhau, cụ thể là ở các nước Mỹ Latinh, tham nhũng tác động tích cực đến tăng trưởng kinh tế hoặc ngược lại; ở các khu vực khác, nó là tiêu cực, bên cạnh đó chất lượng thể chế đóng vai trò thiết yếu trong tăng trưởng kinh tế.

Nguồn dữ liệu nghiên cứu

Số liệu của nghiên cứu được thu thập từ World Bank, The Economic Freedom of the world, Freedom House và Transparency International. Dữ liệu thu thập từ các quốc gia ASEAN có đầy đủ dữ liệu nghiên cứu bao gồm: Việt Nam, Thái Lan, Campuchia, Indonesia, Lào, Malaysia và Philippines trong giai đoạn 2011-2022.

Mô hình nghiên cứu

Tác giả đề xuất mô hình nghiên cứu như sau:

$$GDP_{it} = \beta_0 + \beta_1 COR_{it} + \beta_2 EF_{it} + \beta_3 DI_{it} + \beta_x X_{it} + \mu_i + e_{it}$$

Cụ thể: GDP là biến tăng trưởng kinh tế. Biến này được đo lường bằng thu nhập bình quân đầu người và được thu thập từ WDI; COR là chỉ số về tham nhũng được đo lường bằng chỉ số cảm nhận tham nhũng (CPI) và được thu thập từ nguồn của Tổ chức Minh bạch Quốc tế; Thể chế được đo lường thông qua thể chế chính trị (DI) và thể chế kinh tế (EF), trong đó DI là thể chế chính trị được xây dựng bằng cách lấy trung bình của chỉ số quyền chính trị và tự do công dân được cung cấp bởi tổ chức Freedom House; EF thể chế kinh tế, đo lường biến chất lượng thể chế kinh tế dựa vào chỉ số tự do kinh tế của báo cáo thường niên thế giới được đề xuất bởi Gwartney và cộng sự (2006). Ngoài ra, mô hình còn sử dụng các biến kiểm soát Pop (dân số), Open (độ mở thương mại), CPI (lạm phát), INV (vốn đầu tư trong nền kinh tế), GOV (chỉ tiêu chính phủ).

Phương pháp nghiên cứu

Các mô hình tăng trưởng thường bao gồm các biến bị nội sinh, chẳng hạn, khi đầu tư tăng cao sẽ dẫn đến tăng trưởng cao, sau đó khi tăng trưởng cao sẽ thúc đẩy đầu tư nhiều hơn. Saha và Gounder (2013) chỉ ra có ngoại sinh của biến tham nhũng khi việc đo lường biến này tương quan chặt chẽ và tăng mạnh cùng với mức độ phát triển kinh tế. Điều này dẫn đến các ước lượng truyền thống bị chệch. Do đó nghiên cứu sử dụng ước lượng S-GMM, đây là kỹ thuật ước lượng dựa vào biến công cụ và có nhiều ưu điểm so với các ước lượng truyền thống (Hansen, 2000; Hayashi, 2000).

BẢNG 1: THỐNG KÊ MÔ TẢ CÁC BIẾN

Biến số	Trung bình	Nhỏ nhất	Lớn nhất	Độ lệch chuẩn
GDP	3.316	2.61	4.048	0.380
COR	6.966	4.7	8.2	0.936
DI	2.204	1.343	3.818	0.649
EF	5.681	4.2	7.08	0.601
INV	4.575	0.875	11.463	2.765
POP	1.325	0.142	1.938	0.446
OPEN	112.914	41.937	210.373	42.668
GOV	9.765	3.460	17.246	3.501
CPI	5.289	-0.895	24.997	4.295

Nguồn: Tác giả tính toán từ stata

BẢNG 2: KẾT QUẢ ƯỚC LƯỢNG THAM NHỮNG TÁC ĐỘNG ĐẾN TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
BIẾN	POOLED	FEM	REM	FGLS	SGMM
COR	-0.00409*	-0.0382**	-0.00509**	-0.0296***	-0.00127*
DI	0.0775**	0.290***	0.0775**	0.179***	0.0103*
EF	0.398***	0.185***	0.398***	0.267***	0.0430**
INV	0.0475***	0.0460***	0.0475***	0.0276***	0.00321**
POP	-0.0428	-0.313***	-0.0428	-0.259***	0.0184**
OPEN	0.00201***	0.00105	0.00201***	0.00132**	0.000501***
GOV	0.0196***	0.0330***	0.0196***	0.0387***	0.00453***
CPI	-0.00126*	0.000891	-0.00126	0.00248	0.00245
L.LnGDP					0.871***
Hệ số chặn	0.344	1.641***	0.344	1.633***	0.1*

Ghi chú: *, **, *** tương ứng với các mức ý nghĩa 10%, 5%, 1%.

Nguồn: Tác giả tính toán từ stata

Kết quả nghiên cứu và thảo luận

Giá trị trung bình chỉ số tham nhũng ở các quốc gia khu vực ASEAN là 6,97/10. Chỉ số này cho thấy mức độ tham nhũng ở các quốc gia này là tương đối cao, trong đó có một số quốc gia mức tham nhũng lên tới 7 điểm chẳng hạn Campuchia, Philippines, Indonesia...

Theo Bảng 2, kết quả thống nhất về tác động của tham nhũng, thể chế đến tăng trưởng kinh tế của các quốc gia trong mẫu nghiên cứu. Hệ số của biến COR mang dấu âm và có ý nghĩa thống kê ở mức 10% (cột 5). Kết quả này cho thấy, nếu một quốc gia tăng điểm số chống tham nhũng thêm 1% đơn vị thì tốc độ tăng trưởng tổng thu nhập quốc nội sẽ giảm 0,00127%. Kết quả này phù hợp với kết quả của Ugur và Dasgupta (2011), Aidt và cộng sự (2008), Venard (2013), Tarek và Ahmed (2013). Tại các quốc gia có thu nhập thấp thì tham nhũng tác động tiêu cực đến tăng trưởng kinh tế. Kết quả phản ánh đúng thực trạng hiện nay tại các quốc gia thuộc khu vực ASEAN có thu nhập thấp nhưng lại có chỉ số tham nhũng lại ở mức cao, nhất là Campuchia, Philippines. Nhiều bằng chứng thực nghiệm cho thấy, tham nhũng làm giảm hiệu quả trong việc phân bổ và sử dụng các yếu tố sản xuất (Dal Bó và Rossi, 2007). Bên cạnh đó, với hệ số hồi quy của biến DI và EF mang dấu dương và có ý nghĩa thống kê, nghĩa là chất lượng thể chế tác động tích cực đến tăng trưởng kinh tế. Điều này cho thấy vai trò quan trọng của chất lượng thể chế đối với tăng trưởng đặc biệt là các quốc gia khu

vực ASEAN (Heckelman và Powell, 2010; Assiotis và Sylwester, 2010).

Kết luận

Kết quả nghiên cứu cung cấp bằng chứng cho rằng, tham nhũng tác động đến tăng trưởng kinh tế tại các quốc gia khu vực ASEAN. Mặt khác, kết quả cũng cho thấy, chất lượng thể chế, bao gồm chất lượng chính trị lẫn thể chế kinh tế đều có vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy tăng trưởng kinh tế. Hầu hết các quốc gia tại ASEAN là các nước đang phát triển có mức độ dân chủ thấp và tự do kinh tế chưa cao, việc mở rộng mức độ dân chủ và đẩy mạnh chính sách cải cách để tiến đến một nền kinh tế tự do

mang lại lợi ích rất nhiều trong việc thúc đẩy tăng trưởng và cải thiện thu nhập ở các quốc gia này. Trong đó, tự do dân chủ là thước đo chất lượng của hệ thống pháp luật và ổn định chính trị của một quốc gia. Đây là yếu tố cần thiết để đảm bảo hệ thống pháp lý trong sạch nhằm loại bỏ những trở ngại trong việc thu hút đầu tư nước ngoài, kích thích sự thay đổi công nghệ và góp phần vào tăng trưởng kinh tế.

Tài liệu tham khảo:

1. Aidt, T.S. (2009), *Corruption, institutions, and economic development*, *Oxford Review of Economic Policy* 25, 271-291;
2. Heckelman, Jac C. and Powell, (2010), "Corruption and the Institutional Environment for Growth". *Comparative Economic Studies*, Vol. 52, Issue 3, pp. 351-378;
3. Gründler, Klaus; Potrafke, Niklas (2019), "Corruption and Economic Growth: New Empirical Evidence", *CEsifo Working Paper*, No. 7816, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich;
4. Méon, P.-G. and Sekkat, K. (2005), "Does Corruption Grease or Sand the Wheels of Growth?", *Public Choice*, pp. 69-97;
5. Spyromitros, E. and Panagiotidis, M. (2022), "The impact of corruption on economic growth in developing countries and a comparative analysis of corruption measurement indicators", *Cogent Economics & Finance*, 10(1). doi: 10.1080/23322039.2022.2129368;
6. Venard, (2013), "Corruption and Sustainable Development", *Economics Bulletin*, Vol. 33 No. 4, pp. 2545-2562.

Thông tin tác giả:

ThS. Phạm Thanh Truyền
 Trường Đại học Tài chính - Marketing
 Email: phamtruyen@ufm.edu.vn